

ODGOVORNOST U DARFURU

Author: IWPR
ICTY

Postupak MKS-a protiv dvojice darfurskih osumnjičenika nagoveštava da će u zapadnom Sudanu – gde je međunarodna politička volja za odlučno delovanje slaba, a Savet bezbednosti UN-a blokiran – sud možda biti uspešan.

Današnji, istorijski zahtev glavnog tužioca Međunarodnog krivičnog suda, Luisa Morena-Okampa (Luis Moreno-Ocampo), da se pokrenu postupci protiv sudanskog ministra Ahmeda Haruna i lidera milicije Ali Muhamada Ali Abd al Rahmana (Ali Muhammad Ali Abd al Rahman), poznatog i kao Ali Kušajb (Ali Kushayb), mogao bi se ispostaviti prekretnicom u slučaju Darfur. Počev od izbijanja sukoba 2003., nasilje, haos i bezakonje su se u zapadnom delu Sudana uspostavili kao norma.

Angažman međunarodne zajednice bio je retorički snažan, ali je izostala akcija, čime je zaraćenim stranama omogućeno da nastave da ignorišu zahteve za postizanje mira i potpisana primirja. Postoji nada da su ovi sudski procesi prvi korak ka izvođenju pred lice pravde onih koji su najodgovorniji za zločine najširih razmera, koji su se odigrali u poslednje četiri godine.

Odgovornost i odšteta su dva ključna zahteva za više od dva miliona Darfuraca koji su, otkako je sukob počeo, napustili svoje domove. I dok je odšteta ugovorena – doduše, nerealizovanim – Darfurskim mirovnim sporazumom (sklopljenim prošlog maja), tema odgovornosti je u pregovorima svesno ostakla netaknuta, pošto su se posrednici iz Afričke Unije ponadali da će se time baviti MKS.

No, skoro dve godine nakon što je Savet bezbednosti UN-a mandat za istragu zločina u Darfuru poverio MKS-u, situacija na terenu je gotovo ista. Pretnje tužilaštva nisu zaustavile napade na civile, možda i zbog toga što je sudanska vlada – koja je organizovala većinu vojnih kampanja protiv civilnog stanovništva – smatrala da će moći da izbegne MKS na isti onaj način na koji je do sada vešto uspevala da izbegne i ostale međunarodne pretnje.

Vlada Sudana ne priznaje nadležnost MKS-a u Darfuru, a trenutno je zaokupljena rekonstrukcijom domaćeg sudskog sistema za procesuiranje ratnih zločinaca – istih onih ratnih zločinaca koje je, u većini slučajeva, upravo ona naoružala i mobilisala.

Današnje zasedanje MKS-a je tu dinamiku, makar privremeno, promenilo. Pokazalo se da je ogromna količina dokaza i dokumentacije o ratnim zločinima – prikupljena od strane MKS-a, UN-a, pojedinih vlada i organizacija za zaštitu ljudskih prava – napokon pretočena u nešto što je i unutar međunarodnog pravnog sistema opipljivo. A to nagoveštava da bi upravo MKS u Darfuru mogao imati uspeha, pošto ne postoji prevelika međunarodna politička volja za odlučniju akciju, i pošto je već Savet bezbednosti UN-a blokiran.

Napokon, uspeh i uticaj u Darfuru će se meriti u višegodišnjem rasponu. Jedan od izazova koji moraju biti prevaziđeni jeste to što MKS-u nedostaju nezavisni mehanizmi primene, te njegova zavisnost od pomoći država članica. Drugi izazov tiče se toga da li će MKS uspeti da zadrži punu nezavisnost i nastavi da traga za najodgovornijima za zločine u Darfuru, ili će na njega biti vršen pritisak da se posveti nižerazrednim „igračima“ i ne „talasa“, što je već činjeno pred Komitetom za sankcije Saveta bezbednosti UN-a o Darfuru.

Na oba izazova se mora odgovoriti ukoliko MKS namerava da sačuva kredibilitet i ukoliko se želi povratak odgovornosti u Darfur.

Postupci pred MKS-om samo su jedna od važnih komponenti konačnog rešenja za Darfur, koje mora podrazumevati promenu paradigme kada je reč o postupcima međunarodne zajednice u Darfuru, pa i u čitavom Sudanu. Sudanska vlada i darfurske pobunjeničke grupe moraju biti smatrane odgovornima za svoje delovanje i svoja obećanja – prekide vatre, mirovne sporazume i programe razoružanja. Bez tih promena, MKS će biti suštinski ignorisan od strane sudanske vlade, koja će proceniti da joj se MKS – poput svih drugih međunarodnih tela koja su se bavila krizom u Darfuru – obraća kao slaba institucija kojoj nedostaje politička volja za primenu sopstvenih odluka.

David Mozersky je direktor projekta Rog Afrike pri Međunarodnoj kriznoj grupi, www.crisisgroup.org.

Location: Darfur

Topic: Komentar

Focus: Medunarodni krivicni sud za bivsu Jugoslaviju

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/odgovornost-u-darfuru>